

ปฎิหาริย์ทางการศึกษา : กาลเวลาที่รอคอย !

ปรัทัศน์และการสร้างพลังในการส่งเสริมให้รัฐชาติได้มีการพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้องและเป็นที่ยอมรับปรารถนานั้น เห็นจะเป็นการพัฒนาที่ทำให้เกิดการพัฒนาระบบทุกมิติรวมและมีความสามารถยั่งยืนได้ ฉะนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐชาติจะต้องสร้างพลังทางการศึกษาที่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกหลังยุคใหม่ สังคมต้องมีการปรับหรือโครงสร้าง (Deconstruction) หลากหลายอย่าง การใช้วาทกรรม (discourse)ทางการศึกษาที่มีปริเขตและมณฑลข้อความมากมาย รัฐต้องมีการเลือกแนวทางที่เป็นไปได้และตระหนักถึงความสอดคล้องและเป็นไปได้ของสังคมด้วย

นโยบายทางการศึกษา : ใช่ว่าจะลืบลับ

โดยธรรมชาติของการวางแผนนโยบายทางการศึกษา จะต้องให้สอดคล้องกับสภาพบริบทของสังคมหรือกล่าวง่าย ๆ คือ ต้องยึดมั่นมุ่งสู่ความป็นแผนพัฒนาสังคมเศรษฐกิจแห่งชาติเป็นหลัก นโยบายทางการศึกษาไม่ใช่สิ่งลืบลับอะไร แต่อย่างไรก็ตามจะต้องพิจารณาถึงหลัก 3 ประการ คือ 1) ความคงอยู่ในสาระ (Retention of Policy) คือ นโยบายจะมุ่งสร้างการศึกษาในมุมมองใด (Sphere) สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่ก้าวไปสู่สังคมข้อความรู้แห่งสัมมาทิฐิ (Theories and Principles –Based) ซึ่งทุกภาคส่วนจะต้องตระหนักมากขึ้นกว่าเดิม 2) ความเข้าใจที่แท้จริงในนโยบาย (Understanding of Policy) โดยเฉพาะการเข้าใจอย่างถ่องแท้ของข้อความที่นำพาเส้นทางสู่การปฏิบัติที่ถูกต้องกับนโยบายการศึกษาที่รัฐชาติได้วางไว้ แต่ทั้งนี้ผู้ที่นำนโยบายการศึกษาไปสนองทำตามต้องชาญฉลาดและปราดเปรื่อง มีการปรับเปลี่ยน เปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของชุมชนและสถานศึกษาของตนเองด้วย จึงจะเป็นการเข้าถึงความเข้าใจที่ถูกต้องและชัดเจน 3) การนำนโยบายไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Active use of Policy) การนำนโยบายและต่อ ยอดที่เหมาะสม รวมทั้งก่อให้เกิดประสิทธิผลมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

กล่าวตามความเป็นจริงแล้ว นโยบายของรัฐหนึ่งๆนั้น ไม่ใช่สิ่งลืบลับอะไร แต่บางครั้งผู้คนทางการศึกษาต่างหากที่ไม่เข้าใจว่าอะไรคือนโยบายหลักที่แท้จริงที่ถูกซ่อนไว้ ยิ่งไปกว่านั้นขาดความลุ่มลึกในการตีความในสื่อสัญญาณที่ส่งผ่านออกมา อนึ่งผู้เขียนมองว่า นโยบายทางการศึกษาของรัฐชาติที่คตินั้น จะต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาให้คนสามารถมีความสุขได้อย่างยั่งยืน

ผู้คนที่ทางการศึกษา : วันเวลาที่เฝ้ามอง

ผู้คนที่ทางการศึกษา หมายถึง ผู้มีส่วนได้เสียและผู้มีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา หรือบางครั้งเราเรียกว่า บุคลากรทางการศึกษา กลุ่มคนเหล่านี้ต้องใส่ใจเป็นพิเศษในการบริหารจัดการทางการศึกษา โดยเฉพาะครูผู้สอนต้องมีการเรียนรู้ศาสตร์ทางการศึกษาให้มากขึ้น โดยที่ความรู้นั้นจะต้องลุ่มลึกและกว้าง รวมทั้งมีเทคนิคและวิธีวิทยาในการถ่ายทอดความรู้ส่งผ่านไปยังผู้เรียนให้พวกเขา/เธอ ได้อย่างมีความสุข ในขณะที่ผู้บริหารสถานศึกษาเองก็ต้องรู้หลักการที่สามารถผูกมัด ผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีความรู้สึกผูกพันกับองค์กรให้มากขึ้น มีการสร้างภราดร (Fraternity) ในหน่วยงาน “การสร้างองค์กรให้เป็นเนื้อเดียวกัน” ตลอดจนความพยายามในการเสริมสร้างศักยภาพและสมรรถนะของผู้ร่วมงาน ปราศจากฐานคติที่ว่า “ความเป็นเจ้านาย” ให้กลายเป็น “ผู้สร้างอุดมการณ์แนวร่วม” (Forefronts) ทางการศึกษา ให้สร้างโอกาสในการเรียนรู้งานที่เท่าเทียมกันทั้งในแง่ของผลประโยชน์ร่วม (Mutual Benefit) สิ่งนี้จะเป็นแรงจูงใจในการทำงานของมนุษย์ทุกชาติทุกภาษา

นอกจากนี้สถานศึกษายังต้องให้ความสำคัญต่อ ผู้ปกครองและหน่วยงานที่เข้ามาสนับสนุนงานของสถานศึกษา มีการทำให้ผู้คนกลุ่มนี้มีความศรัทธาในการทำงานของสถานศึกษามากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งความโปร่งใสที่ปราศจากคอร์รัปชันในทุกๆเรื่อง เช่นการจัดซื้อจัดจ้างหรือแม่เต่งานบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับการใช้เงินของทางราชการและเงินที่หาได้มาจากการช่วยเหลือของหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา เมื่อเป็นนี้ ผู้เขียนมั่นใจว่า ผู้คนที่ทางการศึกษา จะเข้ามาช่วยเหลืองานของสถานศึกษามากขึ้น และจะไม่ทำให้ผู้เรียนต้องสร้างวันเวลาที่รอคอยว่า เมื่อไหร่จะถึงวันนั้น วันที่ผู้เรียนจบออกไปจากสถานศึกษาที่ตนเคยศึกษาอยากกลับมาช่วยพัฒนาให้มีความเจริญงอกงามต่อไปในอนาคต

การจัดการเรียนรู้: การมุ่งสู่วิชา

ในปัจจุบันนี้ผู้เรียนถูกบีบคั้นจากสามด้านอย่างชัดเจน กล่าวคือ ด้านวัตถุนิยม ด้านบริ โภคนิยม และด้านเงินตรานิยม ผู้เรียนกลายเป็นบุคคลที่ไม่ค่อยจะมีวิจารณญาณในการเลือกเสพหรือครอบครองวัตถุ ของยกตัวอย่างเช่น การใช้โทรศัพท์มือถือที่ราคาแพงๆในขณะที่ผู้ปกครองไม่มีเงินซื้อให้ได้ ตนเองก็พยายามหาเงินมาซื้อโดยวิธีการที่ไม่เหมาะสม หรือแม้แต่ด้านบริ โภคนิยม ยังมีจำนวนผู้เรียนไม่น้อยที่ได้เอาปัญญาเป็นแนวทางในการคิดเพื่อตัดสินใจบริ โภคสิ่งต่างๆ โดยเฉพาะการบริ โภคข้อมูลจากสื่อต่างๆโดยปราศจากการ

กลั่นกรอง จึงทำให้ตนเองมีส่วนทำสังคมให้กลายเป็นสังคมแตกตื่น(Awaken society)ไปได้ ฉะนั้นการจัดการเรียนรู้เพื่อมุ่งสู่วิชาต้องมี LOVE

L = Learning Process ผู้สอนจะต้องจัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย แต่อย่างไรต้องยึดถือหลักความแตกต่างในด้านสมรรถนะ ความสามารถ และศักยภาพของผู้เรียนในการรับรู้และเข้าถึงความรู้/ ข้อความรู้และองค์ความรู้ด้วย

O = Opportunity เป็นการให้โอกาสแก่ผู้เรียนในการเลือกทำกิจกรรมที่อยากทำ รวมทั้งจะต้องให้พวกเขา/ เธอมีโอกาสได้ออกแบบการเรียนรู้ร่วมกัน (cooperative learning)

V = Variety of Instructions กล่าวคือต้องมีเทคนิคและรูปแบบในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนที่หลากหลาย อาจจะเป็นการเรียนแบบ Mobile Instruction หรือ Ubiquitous learning คือการสอนแบบมีคอมพิวเตอร์ทุกแห่ง เพื่อเพิ่มพูนการเรียนรู้ของผู้เรียน

E =Ethics ต้องสอนให้ผู้เรียนเกิดจิตวิญญาณที่มีทั้งจริยศาสตร์และจริยธรรมในตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ชุมชน และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความสามารถใช้ชีวิตได้อย่างดีและไม่ทำความเดือดร้อนให้แก่สังคมต่อไปในอนาคต

การมุ่งสู่วิชาเพื่อการเรียนรู้ที่ชัดเจนอีกประการหนึ่งที่สำคัญ คือ ผู้สอนจะต้องเป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ใฝ่คิดมากขึ้น(thinker) ไม่ใช่ช่างลอกเลียนแบบ (copier) ก็จะทำให้ผู้เรียนมีแรงบันดาลใจในการเรียนและมีพลังศรัทธาในตัว ผู้เรียนโดยปราศจากข้อสงสัย

วัดและประเมินผล : กลางที่ไม่รอ

การวัดและประเมินทางการศึกษาทั้งระบบของประเทศนั้น ผู้เขียนมองว่ายังขาดการวัดและประเมินตามสภาพที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างชัดเจน John Dewey นักการศึกษาชาวอเมริกันให้ข้อคิดทางการศึกษา Learning by Doing เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติ แต่ผู้เขียนมีฐานคิดว่า การวัดผลนั้นต้องดูผลลัพธ์ที่ผู้เรียนได้สร้างผลงานออกมาและต้องมีลักษณะ “*ทำเพื่อที่จะเรียนรู้(Doing for Learning)*” มากกว่า และ ผู้สอนต้องตั้งคำถามไว้ในใจเสมอถึงการวัดและประเมินผลว่า “ได้ทำ หรือ ทำได้ สร้างภาพ หรือ สร้างสุข เป็นแหล่งเรียนรู้ร่วมกัน

หรือ เป็นแหล่งเรียนรู้ลอกกัน” และที่สำคัญการวัดและประเมินผลทางการศึกษาที่ดีต้องคำนึงถึง ความหลากหลายในการสร้างเกณฑ์เพื่อการวัดผลที่สอดคล้องกับสภาพที่แท้จริงของผู้เรียนทั้งในด้านสติปัญญา ความสามารถ และความรู้ที่จะนำไปใช้ต่อในชีวิตข้างหน้า

ปาฏิหาริย์ทางการศึกษาของชาติ ยังเป็นความหวังของคนทั้งประเทศที่จะตั้งหน้ารอคอยว่า สักวันหนึ่ง จะสามารถ นำพาให้ทุกส่วนของประเทศมีความเจริญงอกงามในทุกๆด้าน เพราะทุกคนรู้และสร้างความหวังว่า การศึกษาจะนำพาทุกเรื่องเพื่อการพัฒนาประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนมีฐานคิดว่า ถ้าการศึกษาไทยมีความ เข้าในเนื้อความแห่งการศึกษา (Educational Contextualization) ที่แท้จริงแล้ว คงไม่รอคอยกันให้เสียเวลา และ ในทางกลับกันหันมา จัดการเรียนการสอนแบบ *“Teach Most Learn More สอนแบบเกื้อกูล เพิ่มพูนความรู้”* ก็ คงจะเหมาะสมกับบริบทของครูไทยและนักเรียนไทย อย่างลงตัว ขอรับเจ้านาย !!!

ธงชัย สมบูรณ์